

2014-05-08

Jordbruksverket
Växt- och miljöavdelningen
att. Ingrid Karlsson
551 82 Jönköping

Remissvar på förslag till ny EU-förordning om ekologisk produktion, dnr 4.7.21-1335/14

Övergripande kommentar

Förslaget till ny förordning riskerar att slå ut stor del av svensk ekologisk produktion. Förslaget ger tydliga signaler till producenter att inte investera i ekologisk produktion eftersom lagen som styr produktionen ändras ofta och drastiskt.

Ekologiska Lantbrukarna uppskattning visar att om förslaget genomförs (i värsta fall):

- försvinner mer än 95 procent av svensk ekologisk mjölkproduktion (pga förbud mot att avhorna djuren)
- försvinner 50 procent av svensk ekologisk nötköttsproduktion (pga förbud mot att avhorna djuren)
- försvinner 60 procent av svensk ekologisk lammproduktion (pga förbud mot inköp av avelsdjur)
- försvinner 50 procent av svensk ekologisk grisköttsproduktion (pga förbud mot inköp av konventionella avelsdjur)
- försvinner 90 procent av svensk fjäderfäproduktion (pga nya krav på byggnader och förbud att köpa in avelsdjur)
- försvinner 50 procent av svensk ekologisk grönsaksodling, vissa grönsakskulturer försvinner helt (pga förbud mot användning av konventionella fröer och förökningsmaterial)
- försvinner 50 procent av ekologisk odling av spannmål och proteingrödor (pga kravet på att all produktion på gården skall vara ekologisk)
- försäljning av ekologiska livsmedel i mindre butiker försvinner (pga krav på certifiering)

- en stor del av de importerade produkter vi ser i butikerna, som bananer och kaffe kommer att minska i utbud (pga av kravet på fullständig överensstämmelse med EUs regler)

Sannolikt marginaliseras den ekologiska produktionen inom hela EU och reduceras till en liten exklusiv nisch. Vi anser att grunden för flertalet av de drastiska förändringsförslagen är alltför svag och i vissa fall felaktig. **Vi anser därför att förslaget ska avvisas i sin helhet eller omarbetas grundligt.**

Kommissionens konsekvensutredning är bristfällig och beskriver inte de drastiska effekter som förslaget innebär om det genomförs.

Vi föreslår att svenska företrädare kraftfullt och i dialog med branschen arbetar för en inriktning där möjligheterna för den ekologiska produktionen förstärks. För att åtgärda svagheter i rådande lagstiftning anser vi att det är fullt tillräckligt att göra en översyn av den nu gällande eko-förordningen. Vi har sedan tidigare identifierat problemområden och åtgärder. Det skulle ge förutsättningar för fortsatt produktion och ge den stabilitet som krävs för att producenter ska våga investera och ställa om till ekologisk produktion. Det skulle även ge möjlighet för europeisk ekologisk produktion att möta den ökande konsumentefterfrågan.

Förslagets positiva delar:

- Förslaget har enklare språk
- Förslaget om en mer riskbaserad kontroll där ett årligt fysiskt kontrollbesök inte behövs på de företag som bedöms ha minst risk för avvikelser. Det öppnar för nya sätt att göra kontroll och är viktigt i ett land som Sverige där resorna i samband med kontroll ofta är långa.
- Förslaget att även producenter inom EU kan grupp-certifieras.

Allvarliga brister i förslaget

Omfattande förändring av förordningen ger oklara spelregler

Det är bara fem år sedan nuvarande förordning trädde ikraft och det har varit en hel del oklarheter under dessa första år. Att åter göra en stor förändring skapar osäkerhet om regler och lagstiftning. Vem vågar investera i en produktion där spelreglerna och förutsättningarna hela tiden ändras? Det tar minst två år för en lantbrukare eller grönsaksodlare att göra en omställning – under tiden har man merkostnader men inte ett högre pris – dessutom måste man ofta göra ytterligare investeringar.

Principen om förutsägbarhet saknas

Två av de viktigaste principerna i utvecklingen av regler saknas:

- Förutsägbarhet. Inför krav på införandetider och tydliga processer för förändringar av förordningen.
- Möjlighet för inflytande från de som berörs

Förordningen är ett regelverk för frivillig certifiering, ursprungligen utvecklat av en gräsrotsrörelse. Det finns en bred och lång erfarenhet av hur regelverk kan utvecklas på frivillig väg och med inflytande från sektor och allmänhet.

NOP - det ekologiska regelverket i USA kan vara en förebild för öppenhet, konsultationer och tydliga processer.

Bristfälliga analyser och konsekvensbeskrivningar.

Motivet till de skärpningar i reglerna som föreslås sägs vara att sektorn har dåligt förtroende hos konsumenterna. Marknadsutveckling pekar åt rakt motsatt håll.

Kommissionen har haft flera frågor på remiss, bl a en internet-enkät för ett år sedan som man drar stora slutsatser av. Detta trots att de som svarat på enkäten inte alls är representativa för hela EU.

Näringsens inflytande riskerar reduceras ytterligare

Den ändrade förordningen måste säkra inflytandet från branschen och medlemsstaterna. Kommissionen föreslår istället ökad beslutsrätt åt sig själv. Förslaget innebär att en del av de beslut som idag tas i SCOF ("Standing Committee on Organic Farming) ska läggas över på kommissionen i delegerade akter. Det är delvis en följd av Lissabonfördraget, men måste därför inte genomföras på det sätt kommissionen föreslagit.

Vi föreslår istället att:

- den nya kommitté som ersätter SCOF, ska alla medlemsstater vara representerade, även EES länder.
- den nya kommittén ska ges inflytande över alla delegerade akter och implementerade akter så långt som Lissabonfördraget medger,
- antalet delegerade akter ska vara ett minimum. Alla detaljer som har avgörande betydelse för sektorns utveckling ska därför finnas med i "grundförordningen".

Detta för att ge den stabilitet och förutsägbarhet i förordningen som krävs för att fler producenter ska vara beredda på att ställa om sin produktion och möta den ökade efterfrågan som vi ser på marknaden.

Föreslår gränsvärden och analyser av "otillåtna substanser", till exempel bekämpningsmedel

Kommissionen föreslår ett helt nytt system med gränsvärden för otillåtna substanser i ekologiska produkter. Om man hittar sådana ämnen över en viss nivå underkänns produkten oavsett anledningen – alltså även när produkterna förorenats utan producentens egen förskyllan t ex genom den "bakgrundsnedsmutsning" som finns överallt. Detta blir en omvänd "polluter-pays-principle" - om grannen slarvar blir min paprika underkänd och jag får stå för kostnaden. Detta är något helt nytt och riskerar att flytta fokus från kontroll av produktionssystemet till kontroll/analys av slutprodukten.

Den nivå kommissionen valt att lägga som gränsvärde i förslaget är dessutom mycket låg – den motsvarar de gränsvärden som finns för barnmat.

Kommissionen föreslår också att varje medlemsland kan besluta att ersätta de producenter som blivit underkända med resurser från andra pelaren förutsatt att de kan bevisa att de är oskyldiga. Bevisbördan läggs på eko-producenten. Vi anser att ersättning till från andra pelaren bör stimulera effektiva åtgärder för miljön och landsbygdsutveckling, inte för att agera försäkring åt lantbrukare.

Alla möjligheter till undantag försvinner - stora problem för utvecklingen

I den västra delen av Europa är eko-produktionen relativt väl etablerad och utvecklad, medan flera länder i gamla öst-Europa är i början av sin utveckling. Genom att konsekvent ta bort möjligheterna till undantag berövar man aktörer i dessa länder samma utrymme för successiv utveckling som vi själva har haft. Vi bedömer att en sådan drastisk förändring kommer att minska eko-produktionen dramatiskt i hela EU och sannolikt allra mest i nya medlemsländer.

Den ekologiska produktionen har utvecklats mycket de senaste 20 åren. Inte bara i volymer utan regelverket har också succesivt höjt ribban. Denna utveckling har gått steg för steg och varit anpassad inte minst till den takt som marknaden utvecklats.

Utsäde

Förslaget innebär ett förbud mot användning av konventionellt **utsäde** och förökningsmaterial – oavsett om eko-utsäde finns tillgängligt eller inte. Detta får konsekvenser framför allt för grönsaksproduktionen och kommer att leda till svårigheter och minskad diversitet. Tillgången på utsäde är nära kopplad till volymer på marknaden – i Europas utkanter har vi redan ett betydligt mer begränsat sortval än kollegor söderut. Sannolikt kommer det under lång tid vara nödvändigt med undantag för "smala" arter och sorter och för grödor avsedda för mindre klimat- och odlingsområden.

Dispenser och undantag från krav på ekologiskt utsäde är nödvändiga, men samtidigt arbetskrävande och tungrodda för den beslutande myndigheten. Vi föreslår en betydligt förenklad administration och ökat utnyttjande av t ex en web-sida.

Avelsdjur

Förbud mot att köpa in konventionella **avelsdjur**, annat än för hotade raser ger allvarliga konsekvenser för alla produktionsformer. Hårdast drabbas fjäderfä- och grisnäringen. En stor del av grisproduktionen skulle påverkas eftersom ett aktivt arbete med korsningsavel är vanlig. Kanske skulle upp till 50% av grisbranschen förloras. På fjäderfäsidan skulle konsekvenserna bli ännu mer drastiska.

Konsekvenserna skulle bli allvarliga även för lammproducenter.

Kräver "överensstämmelse" för en stor och viktig del av importen

Vi ställer oss frågande till vad det är för "problem" med importen till EU som skall åtgärdas med förslaget? Vi befärar att utbudet av t ex ekologiskt kaffe och bananer kommer att minska drastiskt. Det gäller även många andra produkter som t ex annan frukt, nötter och kryddor.

Att exportera till EU har alltid varit svårt, innan den förra översynen krävdes full överensstämmelse (compliance) av tillämpade regelverk med EUs regler. Detta blir

naturligtvis nästan absurt för länder på andra kontinenter. Det var en klar förbättring vid förra översynen när kravet istället blev "likvärdighet" – equivalence. Nu föreslår kommissionen tillbakagång till det gamla systemet undantaget de stater man har bilaterala överenskommelser med som t ex USA och Kanada.

Ekvivalensbedömningarna varit för arbetskrävande för kommissionen och systemet, men detta kan lösas t ex genom att kommissionen i större omfattning köper in utvärderingar från accrediterings-organisationer.

Viktiga detaljer för tolkningen utelämnade, ofta avgörande för konsekvensen av en regel

Kommissionen vill stoppa all stympling av ekologiska djur, undantaget kastrering, som fortsatt får utföras med bedövning eller smärtlindring. Förslaget innebär sannolikt att **avhorning** blir förbjudet. Avhorning är en absolut förutsättning för djurvälfaerden och arbetsmiljön i mjölkproduktionen i de stallar vi har idag för friggående djur. Ett förbud skulle bli förödande – huvuddelen av den svenska ekologiska mjölkproduktionen skulle försvinna vid ett förbud.

Förbud mot **uppbundna djur**. Detta är inget nytt, men i förslaget har man ändrat skrivningen om möjlighet till undantag, dvs att fortsatt ha uppbundna djur förutsatt att man rastar - från "små lantbruksföretag" till "micro-enterprises". Vad detta innebär i praktiken är svårt att gissa eftersom micro-företag inte finns bland förslagets definitioner.

Vid årsskiftet 2014 trädde kravet på rastning för uppbundna "små besättningar" i kraft – många har anpassat sig och investerat i rastgårdar. Det rimliga är att dessa "små besättningar" kan fortsätta med ekologisk produktion utan ändrade förutsättningar.

Kräver att alla butiker som säljer ekologiska varor ska vara certifierade

Detta ska gälla också där enbart färdigförpackade varor säljs - dessa är i nuvarande lagstiftning undantagna från kravet på certifiering. Det innebär att det till exempel inte längre blir tillåtet att sälja ekomjolk i livsmedelsbutiker som inte är certifierade. Led som bara hanterar färdigförpackade produkter ska inte behöva vara certifierade.

Eftersom certifiering innebär både kostnader och en ökad administration för butiken kommer sannolikt mindre butiker med liten omsättning av ekologiska varor att helt sluta sälja ekologiskt. Resultatet ger ingen ökad säkerhet för konsumenter – bara sämre tillgänglighet för ekologiska varor.

"Hela" företaget omlagt till eko efter omställningsperioden

Förslaget kräver att hela lantbruksföretaget ska läggas om. Detta innebär ytterligare ett hinder för omläggning jämfört med idag. Man kan delvis komma runt detta genom att dela upp företaget i olika enheter – men det ger ökad pappershantering och svårare kontroll. Förslaget gäller både växtodling och djurhållning – alla djur på en ekologisk gård ska vara certifierade, dvs sannolikt även hästar och hushållshöns.

Idag har många lantbruk ekologisk växtodling, men en konventionell djurhållning. En anledning kan vara att lantbrukaren inte har avsättning för ekologiska djurprodukter, t ex för att mejerierna inte har tagit emot nya eko- leverantörer. Försvinner dessa gårdar från eko-produktionen kommer det att påverka utbudet av t ex inhemska fodermedel och brödsäd.

För höga ambitioner när det gäller självförsörjning med foder

Förslaget innebär att 90% av fodret till växtätande djur ska vara producerat på gården eller i "regionen". Idag ligger gränsen på 60% av fodret och det är svårt för många producenter i skogs-och mellanbygd att öka självförsörjningsgraden. För enkelmagade djur föreslås självförsörjningsnivån ändras från dagens 20% till 60%.

"Regionen" definieras inte, men även om hela Sverige ses som en region blir det i ett kortare perspektiv omställningsproblem. En hel del foder, både spannmål, soja och annat proteinfoder importeras idag till Sverige.

Övrigt – viktigt för förtroende

Se över vilka konventionella gödselmedel som tillåts

Vi har i Sverige idag EUs kanske hårdaste tillämpning av begreppet "factory farming", alltså djurhållning där gödseln inte är tillåten att använda i ekologisk produktion. Flera medlemsländer tillåter idag gödsel från i princip all form av djurhållning. Detta kan skapa en trovärdighetskris för hela sektorn. Här behövs harmonisering och en striktare tillämpning på EU-nivå. Om ekologisk produktion ska minska beroendet av det konventionella lantbruket är begräsningar i införslin av konventionell stallgödsel till ekologisk produktionen betydligt viktigare än att minska avelsutbytet med konventionella djur.

Slakt och transport

Detta är ett annat område som kommissionen valt att inte hantera. Det är ologiskt att kraven på djurvälstånd i det ekologiska systemet upphör när det levande djuret lämnar gården. Regler för slakt och transport är enligt vår mening en nödvändig del av regelverket.

Med vänlig hälsning,

Maria Dirke